

Education at a Glance: OECD Indicators - 2005 Edition

Summary in Greek

Μια ματιά στην Εκπαίδευση: Δείκτες του ΟΟΣΑ - Έκδοση 2005

Περίληψη στα ελληνικά

Η εκπαίδευση και η δια βίου μάθηση διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ανάπτυξη των οικονομιών και των κοινωνιών. Τούτο αληθεύει τόσο για τις πιο αναπτυγμένες οικονομίες όσο και για αυτές που σήμερα σημειώνουν ταχεία μεγέθυνση και ανάπτυξη. Το ανθρώπινο κεφάλαιο αποτελεί βασικό παράγοντα ώθησης της οικονομικής μεγέθυνσης και βελτίωσης των οικονομικών αποτελεσμάτων των ατόμων, ενώ παράλληλα αυξάνονται τα στοιχεία που μαρτυρούν την επίδρασή του σε μη οικονομικά αποτελέσματα όπως η υγεία και η κοινωνική ένταξη.

Η έκδοση του 2005 της έκθεσης «Η Εκπαίδευση με μια ματιά» παρέχει μια πλούσια, συγκρίσιμη και ενημερωμένη συλλογή δεικτών για την απόδοση των εκπαιδευτικών συστημάτων. Αν και εστιάζονται στις 30 χώρες μέλη του ΟΟΣΑ, οι δείκτες αυτοί καλύπτουν όλο και περισσότερο τις χώρες εταίρους. Εξετάζουν τη συμμετοχή και τις δαπάνες για την εκπαίδευση, τους τρόπους λειτουργίας των συστημάτων εκπαίδευσης και μάθησης, καθώς και ένα ευρύ φάσμα αποτελεσμάτων.

Στο νέο υλικό συμπεριλαμβάνεται μια παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας του 2003 του Προγράμματος για τη Διεθνή Αξιολόγηση των Μαθητών (PISA) που εστιάζεται στις επιδόσεις των δεκαπεντάχρονων στα μαθηματικά (Δείκτες A4, A5 και A6): στατιστικά δεδομένα για την κατανομή των αποδοχών ανά εκπαιδευτική βαθμίδα (Δείκτης A9): στοιχεία για τα μη οικονομικά αποτελέσματα της εκπαίδευσης (Δείκτης A10): συγκρίσεις για τη συμμετοχή του εργατικού δυναμικού στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση (Δείκτης C6): μια ανάλυση του εξωσχολικού χρόνου μάθησης (Δείκτης D1): στατιστικά δεδομένα για την επίδραση του τύπου του σχολικού ιδρύματος (δημόσιο ή ιδιωτικό) στις επιδόσεις των μαθητών (Δείκτης D5): στατιστικά δεδομένα που αφορούν τη διαφορετική, ενδεχομένως, αντιμετώπιση των μαθητών από τα συστήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά την οργάνωση της μάθησης, καθώς και τον αντίκτυπο αυτού στις σχολικές επιδόσεις (Δείκτης D6).

Τα κύρια ευρήματα της παρούσας έκδοσης είναι τα ακόλουθα:

Περισσότερα άτομα σπουδάζουν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, όμως τα ποσοστά αποφοίτησης από την τριτοβάθμια εκπαίδευση εμφανίζουν μεγάλες διαφορές

Το επίπεδο εκπαίδευσης του ενήλικου πληθυσμού των χωρών του ΟΟΣΑ συνεχίζει να αυξάνεται ως αποτέλεσμα του προϊόντος αριθμού των νέων που αποφοιτούν από την ανώτερη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Υπολογίζεται κατά μέσο όρο ότι οι σημερινοί ενήλικες ηλικίας 25-64 ετών διαθέτουν τίτλους σπουδών που απαιτούν λίγο περισσότερο από 12 χρόνια φοίτησης και ισοδυναμούν περίπου με την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Όσον αφορά τους νέους που ολοκληρώνουν σήμερα τις σπουδές τους, η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποτελεί πλέον κανόνα. Συγκεκριμένα, το 70% των νέων φθάνουν σε αυτό το επίπεδο εκπαίδευσης σε όλες εκτός από τέσσερις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία, και κατά μέσο όρο ένας στους τρεις νέους στις χώρες του Οργανισμού αποκτά πανεπιστημιακούς τίτλους σπουδών (τριτοβάθμια εκπαίδευση τύπου Α).

Οι δείκτες της έκθεσης «Η Εκπαίδευση με μια ματιά» δείχνουν επίσης ότι:

- Σε πολλές χώρες μέλη του ΟΟΣΑ, όπου στο παρελθόν τα ποσοστά αποφοίτησης από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν ιδιαίτερα χαμηλά, σήμερα ο αριθμός των αποφοίτων του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αυξάνεται με γρήγορο ρυθμό. Στο Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ιρλανδία και την Κορέα οι μισοί περίπου από αυτούς που γεννήθηκαν στη δεκαετία του '50 ολοκλήρωσαν το δευτεροβάθμιο σχολείο, σε αντίθεση με αυτούς που γεννήθηκαν στη δεκαετία του '70 οι οποίοι ολοκλήρωσαν την εκπαιδευτική αυτή βαθμίδα σε ποσοστό που κυμαίνεται από 72% έως 97%. Οι νέοι ενήλικες στο Μεξικό, την Τουρκία και την Πορτογαλία εξακολουθούν να υστερούν όσον αφορά την ολοκλήρωση της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε σύγκριση με τους συνομήλικούς τους σε άλλες χώρες.
- Οι διαφορές στα ποσοστά ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι εντονότερες από αυτές που αφορούν τα ποσοστά αποφοίτησης από το δεύτερο κύκλο της ανώτερης δευτεροβάθμιας. Το σύνολο των αποφοίτων στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ αυξήθηκε, κυρίως λόγω των αυξήσεων σε μερικές μόνο χώρες. Τα σημερινά ποσοστά αποφοίτησης κυμαίνονται από κάτω από 20% στην Αυστρία, τη Δημοκρατία της Τσεχίας, τη Γερμανία και την Τουρκία έως πάνω από 40% στην Αυστραλία, τη Δανία, τη Φινλανδία, την Ισλανδία και την Πορτογαλία. Οι διαφορές αυτές σχετίζονται με την ύπαρξη διαφορετικών τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών συστημάτων. Συνήθως τα ποσοστά αποφοίτησης είναι υψηλότερα σε χώρες όπου οι δομές σπουδών είναι πιο ευέλικτες.
- Οι γυναίκες ολοκληρώνουν την ανώτερη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση γρηγορότερα από τους άνδρες στις περισσότερες χώρες. Εντούτοις, εξακολουθούν να ασχολούνται λιγότερο με τα μαθηματικά και την επιστήμη στο δευτεροβάθμιο σχολείο και δεν αναμένεται να αποκτήσουν τριτοβάθμιους τίτλους σπουδών στους κλάδους αυτούς.

- Τα προσφάτως ενημερωμένα στατιστικά δεδομένα δείχνουν ότι ο αριθμός των πτυχιούχων θετικών επιστημών ανά 100.000 εργαζομένους κυμαίνεται από κάτω από 700 στην Ουγγαρία έως πάνω από 2.200 στην Αυστραλία, τη Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία, την Κορέα και τη Φινλανδία.

Οι μαθητικές επιδόσεις παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές τόσο εντός και μεταξύ των χωρών, όσο και στις επιστήμες που περιλαμβάνονται στο αναλυτικό πρόγραμμα όπως τα μαθηματικά, αλλά και στην ευρύτερη ικανότητα των μαθητών να επιλύουν προβλήματα

Το 2003 δημοσιεύτηκε η δεύτερη έρευνα του προγράμματος PISA σχετικά με τις γνώσεις και τις δεξιότητες των δεκαπεντάχρονων κυρίως στα μαθηματικά. Οι μαθητές από τη Φινλανδία, την Κορέα, τις Κάτω Χώρες και την Ιαπωνία είχαν συνολικά τις καλύτερες επιδόσεις μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ. Πολλές από τις πιο αποκαλυπτικές συγκρίσεις αφορούν τις αποκλίσεις μεταξύ των μαθητών της ίδιας χώρας συμπεριλαμβανομένων των αποκλίσεων μεταξύ των μαθητών που φοιτούν σε διαφορετικά σχολεία. Τα κύρια ευρήματα της έρευνας συμπεριλαμβάνουν τα εξής:

- Τουλάχιστον ένας στους πέντε μαθητές είναι ικανός να επιλύει σύνθετα μαθηματικά ζητούμενα στην Αυστραλία, το Βέλγιο, την Ελβετία, την Ιαπωνία, τον Καναδά, τις Κάτω Χώρες, την Κορέα, τη Νέα Ζηλανδία και τη Φινλανδία. Τούτο αποτελεί δείκτη του διαθέσιμου αποθέματος ατόμων με υψηλές μαθηματικές δεξιότητες στις χώρες αυτές, οι οποίοι ενδέχεται να διαδραματίσουν πρωταρχικό ρόλο στην προώθηση της οικονομίας της γνώσης.
- Ενώ η μεγάλη πλειονότητα των μαθητών στις χώρες του ΟΟΣΑ διαθέτει τουλάχιστον το βασικό επίπεδο επάρκειας μαθηματικών γνώσεων, το ποσοστό εκείνων που υστερούν σε αυτόν τον τομέα κυμαίνεται από κάτω από 10% στη Φινλανδία και την Κορέα έως πάνω από ένα τέταρτο στην Ιταλία, την Ελλάδα, το Μεξικό, την Πορτογαλία και την Τουρκία. Τούτο αποτελεί δείκτη του αριθμού των μαθητών που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν σημαντικά προβλήματα στη χρήση των μαθηματικών στο μέλλον.
- Κατά μέσο όρο, οι διαφορές μεταξύ των σχολικών επιδόσεων αποτελούν περίπου το ένα τρίτο των διαφορών των μαθητικών επιδόσεων στα μαθηματικά στο εσωτερικό κάθε χώρας. Πολλές χώρες επιτυγχάνουν υψηλές επιδόσεις σε όλα τα σχολεία και εμφανίζουν μικρές διακυμάνσεις στο εσωτερικό του κάθε σχολείου. Στη Φινλανδία, η διακύμανση των μαθητικών επιδόσεων μεταξύ των σχολείων δεν ξεπερνά το 5% και στη Δανία, την Ισλανδία, τον Καναδά και την Σουηδία ανέρχεται σε ή είναι λιγότερο από 17%.

Η οικονομική απόδοση της εκπαίδευσης υπολογίζεται μέσω των επαγγελματικών προοπτικών και αποδοχών των ατόμων, καθώς και μέσω της συνολικής οικονομικής μεγέθυνσης

Οι επενδύσεις στην εκπαίδευση αποφέρουν ατομικές και συλλογικές ανταμοιβές. Οι ενήλικες που διαθέτουν καλύτερη μόρφωση έχουν περισσότερες πιθανότητες να βρουν εργασία και να λάβουν αποδοχές υψηλότερες του μέσου όρου όταν εργάζονται. Όμως οι η επίδραση που ασκεί η εκπαίδευση ποικίλλει ανάλογα με τη χώρα και το επίπεδο μόρφωσης. Μια ιδιαίτερα σημαντική συνέπεια ως προς την απασχόληση αφορά τους

άνδρες χωρίς ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι οποίοι έχουν πολύ λιγότερες πιθανότητες να εργαστούν σε σύγκριση με αυτούς που ολοκλήρωσαν την εκπαιδευτική αυτή βαθμίδα. Οι εντονότερες συνέπειες ως προς τις αποδοχές τείνουν να υφίστανται μεταξύ εκείνων που διαθέτουν τριτοβάθμιους τίτλους σπουδών και εκείνους που έχουν αποκτήσει μόνο τίτλους ανώτερης δευτεροβάθμιας ή μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι συνέπειες ως προς το σύνολο της οικονομίας είναι δυσκολότερο να μετρηθούν με ακρίβεια, αλλά οι δείκτες καταδεικνύουν τη σαφή επίδραση του ανθρώπινου κεφαλαίου στην παραγωγικότητα και την οικονομική μεγέθυνση. Σύμφωνα με συγκεκριμένους δείκτες :

- Οι γυναίκες με χαμηλό επίπεδο μόρφωσης είναι πολύ πιθανό να μην εργάζονται σε σύγκριση με τους άνδρες με χαμηλό επίπεδο μόρφωσης και τις γυναίκες με υψηλότερο επίπεδο μόρφωσης. Τούτο είναι ιδιαίτερα έντονο στην Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Ισπανία, την Ιταλία, το Μεξικό και την Τουρκία όπου λιγότερο από το 40% των γυναικών ηλικίας 25-64 ετών χωρίς ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση εργάζεται σε σύγκριση με το 70% των ανδρών με παρόμοιο επίπεδο μόρφωσης. Αντίθετα, στις παραπάνω χώρες το 70% τουλάχιστον των γυναικών που διαθέτουν τριτοβάθμιους τίτλους σπουδών εργάζεται. Στην Τουρκία το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 63%.
- Σύμφωνα με τα νέα στατιστικά δεδομένα για τις αποδοχές, πέρα από τις διαφορές στις μέσες αποδοχές ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, η απόκλιση των αποδοχών μεταξύ των ατόμων με το ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης ποικίλλει από χώρα σε χώρα. Για παράδειγμα, σε ορισμένες χώρες όπως το Βέλγιο, η Γαλλία, το Λουξεμβούργο και η Ουγγαρία, ανεξάρτητα από το επίπεδο εκπαίδευσης ο αριθμός των ατόμων που λαμβάνει λιγότερα από το μισό της διαμέσου των αποδοχών είναι σχετικά μικρός.
- Το μισό τουλάχιστον της μεγέθυνσης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ για την περίοδο 1990-2000 οφειλόταν στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας. Η εκτιμώμενη μακροπρόθεσμη επίδραση ενός επιπρόσθετου χρόνου εκπαίδευσης στην οικονομική απόδοση των χωρών του ΟΟΣΑ κυμαίνεται εν γένει μεταξύ του 3% και 6%. Εξετάζονται επίσης τα στοιχεία που αφορούν την επίδραση της εκπαίδευσης στην υγεία και την κοινωνική συνοχή.

Οι δαπάνες για την εκπαίδευση αυξάνονται, όχι όμως πάντα το ίδιο γρήγορα όσο το ΑΕΠ

Οι χώρες του ΟΟΣΑ διευρύνουν το πεδίο των εκπαιδευτικών συστημάτων τους, αλλά την ίδια στιγμή προσπαθούν να περιορίσουν το κόστος που επιβαρύνει τους ήδη πιεσμένους δημόσιους προϋπολογισμούς. Οι αντικρουόμενες πιέσεις έχουν δημιουργήσει ποικίλες τάσεις. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπου ο αριθμός των φοιτητών αυξάνεται γρηγορότερα σε σύγκριση με τις άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδες, οι πιέσεις μείωσης του κόστους ανά μονάδα είναι υψηλότερες. Στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπου σε ορισμένες περιπτώσεις οι εγγραφές μειώνονται λόγω των δημογραφικών εξελίξεων, οι δαπάνες ανά μαθητή αυξάνονται σε όλες σχεδόν τις χώρες. Συγκεκριμένα:

- Οι δαπάνες ανά μαθητή της μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκαν κατά 30% ή περισσότερο κατά την εφταετία 1995-2002 στην Αυστραλία, την Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Ισπανία, τη Νέα Ζηλανδία, την Πολωνία, την Πορτογαλία και την Τουρκία. Σε ορισμένες άλλες χώρες αυξήθηκαν κατά λιγότερο από 10% και στη Σουηδία μειώθηκαν ελαφρά.
- Οι δαπάνες ανά φοιτητή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μειώθηκαν σε ορισμένες χώρες κατά περισσότερο από 10%, καθώς τα επίπεδα των δαπανών δεν συμβάδιζαν με την αύξηση του αριθμού των φοιτητών. Αναφέρονται ως παράδειγμα η Δημοκρατία της Σλοβακίας, η Δημοκρατία της Τσεχίας και η Πολωνία όπου οι εγγραφές αυξήθηκαν γρήγορα και η Αυστραλία και η Σουηδία όπου οι εγγραφές αυξήθηκαν με χαμηλότερο ρυθμό. Στην Ελβετία, την Ελλάδα, την Ισπανία και την Τουρκία οι δαπάνες ανά φοιτητή αυξήθηκαν κατά περισσότερο από 30%.
- Μόνο σε μισές από τις χώρες η συνολική άνοδος των εκπαιδευτικών δαπανών συμβάδιζε με τη μεγέθυνση του ΑΕΠ μεταξύ της περιόδου 1995-2002. Στην Ιρλανδία, όπου το ΑΕΠ αυξήθηκε ιδιαίτερα γρήγορα, ο ρυθμός αύξησης των δαπανών για τα μη τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα ανερχόταν μόνο στο μισό του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ, αν και οι δαπάνες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση συμβάδιζαν σχεδόν με το ΑΕΠ. Οι δαπάνες για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα αυξήθηκαν με ρυθμό κατά δύο φορές γρηγορότερο από το ΑΕΠ στη Νέα Ζηλανδία και την Τουρκία όσον αφορά τα μη τριτοβάθμια ιδρύματα και στην Ελβετία, την Ελλάδα, την Ιαπωνία, την Ιταλία, το Μεξικό, την Ουγγαρία, την Πολωνία και την Τουρκία όσον αφορά τα τριτοβάθμια ιδρύματα.

Οι ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση είναι υψηλές σε ορισμένες περιπτώσεις, αλλά ο δημόσιος τομέας παραμένει η κύρια πηγή χρηματοδότησης της εκπαίδευσης

Σήμερα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από το κράτος το οποίο καλύπτει πάνω από το 90% των δαπανών της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις χώρες του ΟΟΣΑ. Σε ορισμένες χώρες η χρηματοδότηση της τριτοβάθμιας και της προσχολικής εκπαίδευσης από τον ιδιωτικό τομέα είναι ιδιαίτερα υψηλή. Τα τελευταία χρόνια, η μείωση του ποσοστού του συνολικού δημόσιου δαπανούμενου ΑΕΠ στις περισσότερες χώρες απειλούσε να συρρικνώσει τις δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση. Όμως η κατανομή ενός αυξανόμενου μέρους των δημόσιων προϋπολογισμών στην εκπαίδευση βοήθησε στην άμβλυνση του αντίκτυπου. Σύμφωνα με τους δείκτες για τις δημόσιες και τις ιδιωτικές δαπάνες:

- Το ποσοστό χρηματοδότησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από ιδιωτικές πηγές κυμαίνεται από κάτω του 4% στη Δανία, την Ελλάδα, τη Νορβηγία και τη Φινλανδία έως πάνω από 50% στην Αυστραλία και τις Ηνωμένες Πολιτείες, και ξεπερνά το 80% στην Κορέα.
- Σε ορισμένες χώρες τα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα εξαρτώνται σήμερα όλο και πιο πολύ από ιδιωτικές πηγές χρηματοδότησης όπως, για παράδειγμα, τα δίδακτρα, σε σύγκριση με τα μέσα της δεκαετίας του '90. Η ιδιωτική συνεισφορά αυξήθηκε κατά περισσότερες από πέντε ποσοστιαίες μονάδες στην Αυστραλία, τη Δημοκρατία της Σλοβακίας, το Ηνωμένο Βασίλειο, το Μεξικό, την Πορτογαλία και την Τουρκία από το 1995 έως το 2002. Στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια

εκπαίδευση το μερίδιο των δημόσιων και των ιδιωτικών δαπανών παρέμεινε σε γενικές γραμμές αμετάβλητο.

- Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, οι δημόσιοι προϋπολογισμοί σε σχέση με το ΑΕΠ μειώθηκαν και οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό των προϋπολογισμών αυτών αυξήθηκαν, αλλά η αύξηση αυτή συντελέστηκε με πιο αργό ρυθμό από αυτόν του ΑΕΠ. Στη Δανία, τη Νέα Ζηλανδία και τη Σουηδία σημειώθηκαν πολύ σημαντικές αλλαγές στη δημόσια χρηματοδότηση της εκπαίδευσης.

Η προσδόκιμη διάρκεια εκπαίδευσης συνεχίζει να αυξάνεται, και σήμερα αναμένεται ότι οι περισσότεροι νέοι θα ακολουθήσουν προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια της ζωής τους

Επί τη βάση των υφιστάμενων προτύπων συμμετοχής αναμένεται σήμερα ότι η διάρκεια της εκπαίδευσης ενός παιδιού ηλικίας πέντε ετών θα κυμανθεί από 16 έως 21 χρόνια στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ. Από αυτήν την άποψη, η προσδόκιμη διάρκεια της εκπαίδευσης αυξήθηκε σε όλες τις χώρες από το 1995 έως σήμερα, ως αποτέλεσμα της αύξησης της συμμετοχής στην προσχολική, την ανώτερη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σύμφωνα με τα σημερινά πρότυπα, το 53%, κατά μέσο όρο, των νέων θα ακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πανεπιστημιακού ή ισότιμου επιπέδου.

Οι δείκτες δείχνουν ότι:

- Η προσδόκιμη διάρκεια εκπαίδευσης ενός παιδιού που ήταν πέντε ετών το 2003 υπερβαίνει τα 16 χρόνια σε όλες τις χώρες εκτός από τη Δημοκρατία της Σλοβακίας, το Λουξεμβούργο, το Μεξικό και την Τουρκία και κυμαίνεται από 19 έως 21 χρόνια στην Αυστραλία, το Βέλγιο, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ισλανδία, τη Σουηδία και τη Φινλανδία.
- Στη Δημοκρατία της Τσεχίας, την Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ισλανδία, την Κορέα, την Ουγγαρία, την Πολωνία, τη Σουηδία και την Τουρκία η προσδόκιμη διάρκεια της εκπαίδευσης αυξήθηκε κατά περισσότερο από 15% κατά την οκταετία 1995-2003.
- Σύμφωνα με τα σημερινά ποσοστά συμμετοχής, το 53% των νέων στις χώρες του ΟΟΣΑ θα ακολουθήσει προγράμματα πανεπιστημιακού ή ισότιμου επιπέδου και περίπου το 16% θα ακολουθήσει τριτοβάθμια προγράμματα άλλου τύπου (τριτοβάθμια εκπαίδευση τύπου Β) – αν και οι δύο αυτές ομάδες συμπίπτουν εν μέρει. Στην Αυστραλία, την Ισλανδία, τη Νέα Ζηλανδία, τη Νορβηγία, την Ουγγαρία, την Πολωνία, τη Σουηδία και τη Φινλανδία πάνω από το 60% των νέων θα φοιτήσουν σε προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τύπου Α. Άλλες μορφές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι ιδιαίτερα συνήθεις στην Κορέα και τη Νέα Ζηλανδία, όπου πάνω από το μισό των νέων αναμένεται ότι θα συμμετάσχει σε προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τύπου Β.

Η κινητικότητα των φοιτητών αποτελεί αυξανόμενο και μεταβαλλόμενο στοιχείο των εγγραφών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Το 2003 οι αλλοδαποί φοιτητές, δηλαδή αυτοί που φοιτούσαν σε πανεπιστήμια άλλης χώρας από τη χώρα καταγωγής τους, έφταναν τα 2,12 εκατομμύρια στις χώρες του ΟΟΣΑ, δηλαδή κατά 11,5% περισσότεροι από αυτούς που είχαν αναφερθεί στον ΟΟΣΑ το προηγούμενο έτος. Συγκεκριμένα :

- Οι Ηνωμένες Πολιτείες, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, η Γαλλία και η Αυστραλία φιλοξενούν το 70% των αλλοδαπών φοιτητών στις χώρες του ΟΟΣΑ. Από το 1998 και έπειτα το μερίδιο της Αυστραλίας αυξήθηκε, αλλά αυτό του Ηνωμένου Βασιλείου και των Ηνωμένων Πολιτειών μειώθηκε.
- Σε απόλυτους αριθμούς, η Κορέα, η Ιαπωνία, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ελλάδα και η Τουρκία αποτελούν τις κύριες χώρες προέλευσης αλλοδαπών φοιτητών μεταξύ των χωρών μελών του ΟΟΣΑ, ενώ η Κίνα και οι χώρες της νοτιοανατολικής Ασίας τις κύριες χώρες προέλευσης αλλοδαπών φοιτητών μεταξύ των χωρών εταίρων.

Οι νέοι ενήλικες συνδυάζουν την εργασία και τη μάθηση με διαφορετικούς τρόπους, όμως ένας σημαντικός αριθμός από αυτούς ούτε εργάζεται ούτε σπουδάζει

Η μετάβαση από την υποχρεωτική εκπαίδευση στην απασχόληση είναι ιδιαίτερα παρατεταμένη στις χώρες του ΟΟΣΑ, και συχνά η μάθηση συνδυάζεται με την εργασία. Όμως οι φοιτητές ηλικίας περίπου 30 ετών που δεν έχουν αποκτήσει τίτλους σπουδών διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο. Συγκεκριμένα:

- Οι νέοι που δεν ακολούθησαν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αντιμετωπίζουν υψηλό κίνδυνο ανεργίας. Στο Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Δημοκρατία της Σλοβακίας, τη Δημοκρατία της Τσεχίας και την Πολωνία πάνω από το 15% των νέων ηλικίας 25-29 που δεν διαθέτουν τίτλους ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι άνεργοι.
- Σε ορισμένες χώρες οι νέοι δαπανούν την πλειονότητα του χρόνου τους χωρίς να σπουδάζουν ή να εργάζονται (δηλαδή είναι άνεργοι ή δεν συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό). Ο μέσος χρόνος που δαπανούν έτσι οι νέοι ηλικίας 15-29 ετών υπερβαίνει τα δύο χρόνια στο Βέλγιο τη Δημοκρατία της Σλοβακίας, τη Δημοκρατία της Τσεχίας, την Ελλάδα, τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ισπανία, την Ιταλία, το Μεξικό, την Ουγγαρία, την Πολωνία και την Τουρκία.
- Σε ορισμένες χώρες η εργασία έπεται κατά κύριο λόγο της εκπαίδευσης, ενώ σε άλλες χώρες η εκπαίδευση και η εργασία λαμβάνουν χώρα ταυτόχρονα. Τα προγράμματα εργασίας – σπουδών, που απαντούν σχετικά συχνά στις ευρωπαϊκές χώρες, προσφέρουν διαρθρωμένη επαγγελματική εκπαίδευση που οδηγεί σε αναγνωρισμένους επαγγελματικούς τίτλους σπουδών. Σε άλλες χώρες η αρχική εκπαίδευση και η εργασία σπάνια σχετίζονται.

Οι εκπαιδευτικές εισροές υπολογίζονται όχι μόνο μέσω του χρόνου που αφιερώνεται στη μάθηση και του μεγέθους της σχολικής τάξης, αλλά επίσης μέσω της μάθησης που συντελείται έξω από τη σχολική αίθουσα

Κατά την υποχρεωτική εκπαίδευση οι εκπαιδευτικές εισροές διαφέρουν κατά τρόπο εντυπωσιακό από χώρα σε χώρα. Η σύγκριση μεταξύ των χωρών υποδεικνύει την ύπαρξη σημαντικών διαφορών τόσο ως προς το χρόνο διδασκαλίας όσο και ως προς το μέγεθος της σχολικής τάξης. Όμως η μάθηση δεν συντελείται αποκλειστικά μόνο μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας και τα νέα στοιχεία από το πρόγραμμα PISA επισημαίνουν μεγάλες διαφορές όσον αφορά το χρόνο μάθησης έξω από αυτήν. Τα ευρήματα που αφορούν τις εισροές διδασκαλίας και μάθησης συμπεριλαμβάνουν:

- Ο συνολικός αριθμός των ωρών διδασκαλίας για τους μαθητές ηλικίας 7-14 ετών φτάνει κατά μέσο όρο τις 6.852 ώρες στις χώρες του ΟΟΣΑ. Το επίσημο πρόγραμμα μαθημάτων περιλαμβάνει από 5.523 ώρες στη Φινλανδία έως περίπου 8.000 ώρες στην Αυστραλία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες και τη Σκωτία.
- Οι δεκαπεντάχρονοι που ερωτήθηκαν κατά την έρευνα του 2003 του προγράμματος PISA σχετικά με την εξωσχολική μάθηση έδωσαν πολύ διαφορετικές απαντήσεις σε κάθε χώρα. Στην Αυστρία, το Βέλγιο, τη Δημοκρατία της Τσεχίας, την Ελβετία, την Ιαπωνία, την Ισλανδία, τη Νορβηγία, την Πορτογαλία και τη Σουηδία το 80% της συνολικής σχολικής μάθησης λαμβάνει χώρα μέσα στη σχολική τάξη. Όμως οι μαθητές στην Ελλάδα ανέφεραν ότι περισσότερο από 40% της μάθησης συντελείται υπό τη μορφή, για παράδειγμα, κατ'οίκον εργασιών και εξωσχολικών μαθημάτων.
- Στον πρώτο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι σχολικές τάξεις αποτελούνται από 24 μαθητές, όμως ο αριθμός αυτός κυμαίνεται από 30 ή περισσότερους μαθητές στην Ιαπωνία, την Κορέα και το Μεξικό έως λιγότερους από 20 στη Δανία, την Ελβετία και την Ισλανδία.
- Κατά μέσο όρο στις δέκα χώρες του ΟΟΣΑ για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία, το 30% του προσωπικού των πρωτοβάθμιων και των δευτεροβάθμιων σχολείων δεν είναι εκπαιδευτικοί. Το ποσοστό αυτό κυμαίνεται από κάτω του 20% στην Κορέα και τη Νέα Ζηλανδία έως πάνω από 40% στη Γαλλία και τη Δημοκρατία της Τσεχίας.

Οι αμοιβές των εκπαιδευτικών ποικίλλουν επίσης από χώρα σε χώρα, η δε διάρθρωση των αμοιβών σε ορισμένες περιπτώσεις μεταβάλλεται

Οι αμοιβές των εκπαιδευτικών κατ'αναλογία με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι σε ορισμένες χώρες πάνω από διπλάσιοι απ'ό,τι σε άλλες. Ο χρόνος εργασίας των εκπαιδευτικών διαφέρει επίσης από χώρα σε χώρα. Οι παράγοντες προσφοράς και ζήτησης επιφέρουν ορισμένες αλλαγές. Σύμφωνα με τους δείκτες :

- Οι μισθοί των εκπαιδευτικών της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που βρίσκονται στη μέση της σταδιοδρομίας τους είναι πάνω από δύο φορές υψηλότεροι από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Κορέα και το Μεξικό, ενώ στη Δημοκρατία της Σλοβακίας και την Ισλανδία οι μισθοί διαμορφώνονται κάτω από το 75% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

- Οι ετήσιες διδακτικές ώρες στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση κυμαίνονται από 535 στην Ιαπωνία έως πάνω από 1.000 στις Ηνωμένες Πολιτείες και το Μεξικό, οι δε άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδες εμφανίζουν παρόμοιες διακυμάνσεις.
- Σε ωριαία βάση, οι μισθοί των εκπαιδευτικών είναι υψηλότεροι στην ανώτερη δευτεροβάθμια απ'ό,τι στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Οι μισθοί των εκπαιδευτικών ανά διδακτική ώρα είναι 80% υψηλότεροι στην ανώτερη δευτεροβάθμια απ'ό,τι στην πρωτοβάθμια στην Ισπανία και τις Κάτω Χώρες, αλλά κάτω από 5% υψηλότεροι στη Δημοκρατία της Σλοβακίας, τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Νέα Ζηλανδία και την Πολωνία.
- Στην Αγγλία, την Αυστραλία, τη Δανία, τη Σκωτία και τη Φινλανδία οι αρχικοί μισθοί αυξήθηκαν γρηγορότερα απ'ό,τι οι άλλοι μισθοί των εκπαιδευτικών από το 1996 έως σήμερα, πιθανόν ως αποτέλεσμα της προσπάθειας προσέλκυσης νέων εκπαιδευτικών. Οι μισθοί των εκπαιδευτικών που βρίσκονται στη μέση της σταδιοδρομίας τους αυξήθηκαν σχετικά γρήγορα στην Αυστρία, την Ιαπωνία, τις Κάτω Χώρες, τη Νέα Ζηλανδία και την Πορτογαλία. Στη Νέα Ζηλανδία οι μισθοί στην κορυφή της μισθολογικής κλίμακας αυξήθηκαν επίσης γρηγορότερα από τους αρχικούς μισθούς, αλλά καθώς απαιτούνται μόνο οκτώ χρόνια για την ανέλιξη ενός εκπαιδευτικού στην κορυφή της μισθολογικής κλίμακας, τούτο είναι συμβατό με τα κίνητρα πρόσληψης νέων εκπαιδευτικών.

Η απόδοση των διαφορετικών τύπων σχολείων και σχολικών συστημάτων διαφέρει, όμως η επίδραση των δομικών αυτών διαφορών πρέπει να ερμηνεύεται με προσοχή

Η έκθεση του 2003 του προγράμματος PISA για τις επιδόσεις των δεκαπεντάχρονων στα μαθηματικά επισήμανε σημαντικές διαφορές στις μαθητικές επιδόσεις μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων και μερικές διαφορές στα αποτελέσματα μεταξύ δευτεροβάθμιων εκπαιδευτικών συστημάτων που ομαδοποιούν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό τους μαθητές. Όμως τέτοιου είδους συγκρίσεις πρέπει να αντιμετωπίζονται με προσοχή. Τα κύρια συμπεράσματα ήταν τα ακόλουθα:

- Τα ιδιωτικά σχολεία εν γένει υπερακοντίζουν τα δημόσια. Οι βαθμολογικές επιδόσεις των μαθητών που φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία είναι κατά 33 μονάδες υψηλότερες κατά μέσο όρο στα μαθηματικά, δηλαδή περίπου το μισό του επιπέδου επάρκειας. Οι μεγαλύτερες βαθμολογικές διαφορές απαντούν στη Γερμανία (66 μονάδες). Εντούτοις, όταν ληφθούν πλήρως υπόψη οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες, η απόδοση των ιδιωτικών σχολείων παύει να είναι υψηλότερη.
- Οι επιδόσεις των μαθητών που φοιτούν σε εκπαιδευτικά συστήματα τα οποία παρουσιάζουν μεγαλύτερο βαθμό διαφοροποίησης και επιλογής είναι ελαφρώς μικρότερες κατά μέσο όρο από αυτές των πιο ενιαίων συστημάτων, όμως τούτο δεν είναι σημαντικό από στατιστική άποψη. Τα συστήματα με μεγαλύτερη διαφοροποίηση εμφανίζουν ευρύτερες διακυμάνσεις στις επιδόσεις των μαθητών τόσο από σχολείο σε σχολείο όσο και κατά τη σύγκριση μαθητών που προέρχονται από διαφορετικό οικογενειακό υπόβαθρο.

© OECD 2005

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ, καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περιλήψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

**Διατίθενται δωρεάν στο Ηλεκτρονικό Βιβλιοπωλείο του ΟΟΣΑ
www.oecd.org/bookshop/**

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Δικαιωμάτων και Μεταφράσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Υποθέσεων και Επικοινωνιών του ΟΟΣΑ.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Επισκεφτείτε τον ηλεκτρονικό μας κόμβο www.oecd.org/rights/

